

## Importanța cunoștințelor lexicale în perceperea lexicului de specialitate la limba engleză

*Aliona Ixari*  
*Lector superior universitar*  
*Academia de Studii Economice din Moldova*

### ***Rezumat***

*Înțelegerea semnificației cuvântului, ca o structură dinamică care progresează mereu în comunicare, opunerea ei altor cuvinte aflate cu el în raporturi de dependență contextuală, introducerea cuvântului într-un sistem de asociații și legături semantice, pot la rândul lor să reflecte și particularitățile de formare a lexicului, care de fapt va prezenta activitatea de cunoaștere a studentului.*

### ***Cuvinte-cheie***

*lexic, unitate lexicală, aspectul cuvântului, metoda variată, metoda tipologică, interferență*

Limba este spațiul principal de manifestare a umanității. Funcția de comunicare a limbii pune stăpânire pe funcția de expresie, afirmă E. Coșeriu [1]. Utilizată în aspectul „importanței limbajului”, devine o activitate de comunicare capabilă să se realizeze prin intermediul tuturor resurselor ce-i aparțin. Relația dintre intelect și limbă pune în evidență problema rolului mediator al limbajului în organizarea și cunoașterea lexicului în calitate de structură perceptivă, fiind un instrument nu numai de comunicare, ci și de elaborare a „gândurilor”, menționează cercetătorul Vîgotskii A. S. [12], dăruindu-i „un rol crucial în formarea intelectului”.

Plecând de la concepția că în procesul de comunicare al vorbitorului „importanța cuvântului treptat crește”, apare și necesitatea de a evidenția și unele „capacități ale cuvântului”, ce trebuie luate în considerare în procesul de predare al limbilor [12]:

1. Aspectul exterior al cuvântului, care, de fapt, este perceput în calitate de „materie sonoră”. În baza acestei percepții se formează imaginea psihologică a cuvântului rostit, ce devine o parte integrantă în perceperea și reproducerea acestui sunet. În comunicarea scrisă cuvântul apare în forma lui grafică, care de mai multe ori nu corespunde formei sonore. Pe parcursul procesului de asimilare al lexicului

este necesar să ținem cont de particularitățile de pronunțare și scriere ale unităților lexicale. De aceste particularități depinde modelul de prezentare al vorbirii, care poate apărea numai pe parcursul însușirii cuvântului. Acest fenomen ne vorbește despre antrenarea practică a lexicului.

2. Aspectul de conținut al cuvântului influențează sensul acestui cuvânt, care are proprietatea de a fixa imaginea psihologică a cuvântului. Astfel, cum am mai spus-o existența cuvântului și funcționarea lui sunt determinate de unitatea dintre formă și conținut. În cazul dat ambele părți (atât forma cât și conținutul) ale cuvântului „posedă capacitatea de a se modifica”: pronunțarea cuvântului este variată, deoarece însăși semnificația cuvântului poate fi determinată cu ajutorul doar a câtorva „variante lexico-semantice” [6].

3. Posibilitatea utilizării „conștiente” a cuvântului, care, în principiu, depinde de aspectul gramatical al cuvântului, după care se formează diferite „modelări de cuvinte” [8].

4. Capacitatea cuvântului de a se îmbina cu alte cuvinte, în urma căreia se formează diferite îmbinări de cuvinte, sintagme și fraze. Ținem să specificăm aspectul funcțional al „prezentării cuvântului”, care este nu altceva decât procesul de formare al cuvintelor. Pentru a oferi o imagine clară în acest domeniu, menționăm importanța procesului de asimilare a lexicului, care pornește cu relevanța „fenomenului de activitate cu îmbinările de cuvinte”. Numai acest fenomen are capacitatea să încadreze studenții „în asimilarea reproductivă” a situațiilor de vorbire [6].

Luând în considerație cele expuse mai sus, putem afirma că datorită calității cuvântului (calitatea cuvântului duce la cunoașterea „efectivă” a lexicului în întregime), el poate deveni canalul de specificare a unor aspecte de cunoaștere a lexicului [5].

Într-un studiu din domeniul utilizării corecte a lexicului, A. A. Leontiev [5] ne oferă posibilitatea de a scoate la suprafață competența acestor aspecte „pentru a forma un bloc de asimilare a lexicului, evidențiind importanța acestuia”. Cercetătorul ne demonstrează existența unor aspecte fără de care abordarea lexicului „cu nuanța de capacitate n-ar avea nici o tangență cu sfera de comunicare”. Pornind de la această idee, cercetătorul desprinde următoarele aspecte ce țin de domeniul predării-asimilării lexicului:

- a) aspectul fonetic necesar pentru deprinderile de pronunțare a unităților lexicale și care depind de procesul de audiere;
- b) aspectul grafic și ortografic al cuvântului care ajută la recunoașterea lui în diferite texte prin intermediul modelelor grafice, vizuale și verbale;

- c) aspectul gramatical ce ține de formarea corectă a cuvintelor;
- d) aspectul semantic al unităților lexicale studiate, necesare pentru „formarea îmbinărilor deja conștientizate”;
- e) aspectul ce ține de regulile de îmbinare a cuvintelor într-o limbă străină.

O bază utilă în determinarea specificului lexicului este și opinia lui D. Dorobăț [2], care vede posibilitatea extinderii și perfecționării lexicului numai în rezultatul înțelegerii semnificației treptelor de însușire al acestui lexic, subliniind faptul că aceasta este pasul principal în realizarea procesului de asimilare, în general, al lexicului și că numai pe această bază se formează „centrul forte” căruia îi revine dezvoltarea deprinderilor lexicale.

Probleme de cercetare a valorii de utilizare a lexicului au demonstrat, că în procesul de învățare-asimilare a lexicului un rol aparte se acordă „selecției și organizării metodice a materiei lexicale”. Și după cum menționează Riwers Wilga M. [10], „această materie lexicală poate deveni „logică”, creând un comportament adecvat al studenților care ar putea să realizeze diferite „probe de comunicare”.

După cum am afirmat mai sus, clasificarea operațiilor/acțiunilor lexicale duce la o determinare corectă a fenomenului studiat, care trebuie să fie însoțită de câteva metode de selecție a materiei lexicale. La început am putea aplica metoda intuitivă, care se bazează mai mult pe experiența pedagogică a profesorului. Dacă cercetătoarea Zabotkina V. I. [13], propune o metodă mai sigură și anume metoda statistică, care se ocupă mai mult de calcularea „numărului de întâlniri cu fiecare cuvânt”, atunci Rahmanov I. V. [9] lărgeste „spațiul de selectare al cuvintelor cu o întrebuințare mai dinamică”, atribuindu-i acestei metode următoarele nuanțe:

1. Obiectivitatea (metoda statistică ține cont de datele numerice);
2. Frecvența reală (fiecare unitate lexicală își are frecvența sa impunătoare);
3. Categoriile de texte (de multe ori lexicul unui text ar putea fi prezent în diferite „zone” ale frecvenței).

În ceea ce privește importanța frecvenței cuvintelor, Țarev P. V. [11], evidențiază și felul de repartizare al cuvintelor, modalitatea de prezentare a cuvintelor în diferite contexte, texte și alte surse de comunicare. Cercetătorul a ajuns la o concluzie că „nu orice cuvânt poate avea o frecvență înaltă, în urma unor calcule generale. În opinia lui unitatea lexicală se poate întâlni numai într-o singură sursă și atunci randamentul de utilizare a acesteia scade vădit, iar „siguranța datelor statistice într-o zonă cu o frecvență dintre cele mai mari, ar putea scade simțitor (mai mult de o mie de cuvinte sunt apropiate după sens). Aceste considerente ne-au îndemnat să ne adresăm *metodei variate* de selecție a lexicului propusă de către

Zabotkina V. I. [13]. În cazul acestei metode se iau în considerație majoritatea deosebirilor de bază ce pot apărea pe „fonul unităților lexicale”, inclusiv și frecvența, și distribuția lor. În opinia lui Rahmanov I. V. [9] ar fi mai corect să fie împărțite criteriile în cele esențiale și în cele suplimentare. Celor esențiale cercetătorul le atribuie valoare semantică, adică „noțiunea pe care o poate exprima cuvântul dat într-o situație de comunicare specificată”, reieșind din faptul că această „noțiune a cuvântului are o valoare impunătoare pentru un studiu cu orientare profesională.

Un alt criteriu esențial al cuvântului este „fenomenul compatibilității” – capacitatea cuvântului de a forma îmbinări de cuvinte cu un număr cât mai mare de cuvinte, după care urmează criteriul ce ține de aspectul stilistic al cuvântului, care indică la apartenența cuvântului către un stil (poate fi atât stilul literar, cât și cel nonliterar). De rând cu aceste criterii, cercetătorul Golovin V. A. [3] menționează suplimentar existența încă a patru criterii: semnificația cuvântului, procesul de derivare, capacitatea de pregătire și frecvența lui. Dar aplicarea unui astfel de „sistem” al criteriilor poate fi formalizat numai în cazul prezenței indicilor cantitativi. De fapt, acest sistem poate contribui la excluderea vocabularului minimal din vocabularul de bază al limbii engleze.

Funcția de bază a unităților lexicale este transmiterea semnificației cuvântului, a valorii lui în comunicare, a normelor lingvistice printr-o „comunicare vie” cu ajutorul tuturor mijloacelor de comunicare verbală și în unele cazuri, nonverbală unui grup de studenți sau auditoriului.

Prin intermediul cunoașterii lexicului studentul are ocazia să se exprime prin mijlocirea cuvintelor, pentru a înțelege corect capacitatea de comunicare a cuvintelor și a aprecia la justa valoare importanța cuvintelor în manifestarea lor într-o comunicare mai specială.

Se cunosc multiple metode ce țin de gruparea și sistematizarea vocabularului unei limbi străine și care sunt studiate în continuare de către renumiți lexicologi. În contextul acestor discuții ne vom conduce de afirmația că numai „*metoda tipologică*” ne poate propune o „clasă deosebită” ce ține cont de cantitatea și calitatea indicilor de asimilare problematică a limbii” [4]. Acest fenomen oferă pentru mulți savanți lexicologi o ocazie în plus de a opina vizavi de fenomenul metodei tipologice de predare a lexicului ca o soluție de a „se confrunța” cu următoarele probleme:

1. de pronunțare (se știe că în structura fonetică a cuvântului sunt sunete, îmbinări de sunete, diferite accente);
2. de scriere;
3. de semantică:
  - a) cuvintele polisemantice sunt mai problematice în asimilare decât cele cu un singur sens;

- b) cuvintele abstracte sunt conștientizate mai greu decât cele concrete;
  - c) cuvintele cu sens direct sunt mai ușor însușite decât cele cu sens indirect;
  - d) cuvintele cu capacitate de pregătire parțială și-au pierdut semnificația lexicală, astfel devenind cu mult mai problematice în procesul de asimilare decât cele cu o semnificație lexicală mai pronunțată.
4. probleme ce țin de cantitatea și informativitatea simbolurilor ce reprezintă unitatea lexicală în cauză: cele mai problematice sunt cuvintele scurte și cuvintele extraordinar de lungi. Prioritate li se dă cuvintelor cu frecvență medie de asimilare; „mult mai ușor sunt însușite cuvintele cu frecvență medie; prezența în cuvânt a simbolurilor ușurează perceperea lor” [6].

Ținând cont de factorii enumerați, care ne dau posibilitatea „să apreciem la justa ei valoare problema generală a unității lexicale, ne-am putea pomeni, că unitatea lexicală să fie pusă „în diferite condiții de existență atât cele favorabile cât și cele mai puțin favorabile”. În cazul când profesorul introduce două cuvinte ce se aseamănă în pronunțare se va produce *interferența* lor, datorită unei *interferențe formale*. Astfel, unitățile lexicale „cu o ambianță transparentă”, care sunt deja cunoscute studentului sunt percepute și asimilate mai ușor, decât unitățile lexicale „încadrate”, într-un enunț, propoziție, frază, context. Acest fenomen depinde totalmente de metoda de selectare și introducere a lexicului, ceea ce ar însemna, după cum afirmă Marcian N. B. [7], că în obligațiunile profesorului intră „prezentarea unității izolate neproductive”, cu includerea acestei unități în continuare „în diferite grupări tematice, de derivare a cuvintelor, în diferite unități semantice”. Iar procesul de verificare cantitativă a unității izolate poate prevedea deja îmbinarea acestei unități izolate, neproductive cu un număr suficient de cuvinte anterior însușite. Acest fenomen sporește sprijinul multor „asociații lexicale” ce contribuie la o memorizare suficientă a unităților lexicale.

Pornind de la idea că *metoda tipologică* de studiere a lexicului e rațională și facilitează procesul de însușire a unităților lexicale, e necesar să luăm în considerație și unele recomandări, care mențin valoarea acestei metode [8]:

1. Este firesc să cunoaștem că unitățile lexicale, în aspectul asimilării, pot întâmpina diferite dificultăți. Pentru a obține o însușire productivă a lexicului, e necesar să fie evaluate și dificultățile de asimilare la care sunt supuse unitățile lexicale. Avantajul constă în aceea că „trebuie să le folosim împreună”, în grupe lexicale mai mult sau mai puțin

omogene, din punctul de vedere al caracterului și gradului de dificultate în asimilare.

2. E necesar să fie prevăzute metodele care se vor aplica pentru fiecare grupă lexicală, întru micșorarea „subiectelor problematice” ce țin de însușirea acestor grupe lexicale.
3. Metoda de introducere și explicare a lexicului trebuie să fie orientată spre acele „nuanțe” ale unităților lexicale, care provoacă dificultăți în asimilare. E nevoie „să precizăm acele căi de predare, care „ar învinge aceste dificultăți spre perceperea și eficacitatea ulterioară a acestor unități în antrenamentul practic” [7].
4. Învingerea dificultăților lexicale se mai poate realiza și pe alte căi, cum ar fi:
  - a) izolarea cuvintelor-problemă;
  - b) includerea unităților lexicale studiate în diferite îmbinări și grupe de profil;
  - c) acceptarea exercițiilor de diferențiere a unităților lexicale.
5. Nivelul actual de învățare al limbii engleze cere „o capacitate de realizare activă” a unităților lexicale. În cazul dat, e necesar să determinăm și particularitățile acestor unități, evidențiind acele unități lexicale care provoacă aceste dificultăți în aspectul însușirii lor [8].

Unitățile lexicale „ce provoacă dificultăți” devin provocatoare atunci când sunt tratate greșit, iar, componența de provocare a dificultăților s-ar micșora dacă am selecta esențialul în acest aspect și atunci e necesar să ținem cont de:

1. Unitățile lexicale cu frecvență lungă și cu frecvență mică (spre deosebire de cele cu frecvență medie);
2. Unitățile lexicale care exprimă noțiuni abstracte (spre deosebire de cele ce exprimă noțiuni concrete);
3. Cuvintele cu o semantică lexicală redusă spre deosebire de cuvintele cu „o semantică pronunțată”;
4. Cuvintele ce pregătesc informația;
5. Cuvintele polisemantice (spre deosebire de cele monosemantice);
6. Cuvintele ce-și schimbă valoarea semantică și cuvintele derivate (spre deosebire de acele cuvinte ce nu-și schimbă valoarea semantică);
7. Expresiile frazeologice;
8. Clișeele în exprimare, mai ales cele compuse din 4 și mai multe cuvinte.

Importanța cuvântului în procesul de comunicare al studentului nu rămâne invariabilă, ci se perfecționează atât prin intermediul cunoașterii regulilor lexicale, cât și prin formarea deprinderilor la acest compartiment.

Trebuie să menționăm că anume activitatea corectă asupra cunoștințelor lexicale *duce la avansarea studentului în comunicare*, inclusiv în procesul de înțelegere a acestor unități lexicale, îmbinându-se reușit cu tendința de a le reproduce reușit în orice sferă de comunicare.

## ***Bibliografie***

---

1. Coșeriu, E.: *Lecții de lingvistică generală*, Chișinău: Editura ARC, 2000
2. Cuniță, A., Draghicescu, J., Popa, E., Dorobăț, D.: *Predarea și învățarea limbilor în România în perspectivă europeană*. București: Alternativa, 1997
3. Golovin, V. A.: *Leksikologia angliiskogo iazika*// Inostranîi iazîk, Nr.4, 1987
4. Hellerman, John, Cole, Elizabeth: *Practices for Social Interaction in the Language-Learning Classroom*//Applied Linguistics, V. 30, Nr.2, 2009
5. Leontiev, A. A. Iazîk: Reci i recevaia deiatelnosti, Moskva: Prosveșenie, 1990
6. Levkoskaia, K. H.: Teoria slova. Prințipi ee nastroienia i aspecti izucenia leksiceskogo materiala, Moskva: Prosveșenie, 1982
7. Marcian, N. B.: O nekotoriîh priemah povîșenia effektivnosti izucenia leksiki// Inostranîi iazîk, Nr.5, 2004
8. Obșciaia metodika obucenia inostrannîm iazîkam v srednei șkole, Moskva: Prosveșenie, 1977
9. Rahmanov, I. V.: Obucenie ustnoi reci na inostrannom iazîke, Moskva: Vîșșaiia Șkola, 1980
10. Riwers, Wilga M.: Formarea deprinderilor de limbă străină, București: Editura Didactică și pedagogia, 1977
11. Țarev, P. V.: Upotreblenie v reci slojnih slov i slovosocetanii v sovremennom angliiskom iazîke// Inostranîi iazîk, Nr.3, 1980
12. Vîgotskii, A. C.: Mîșlenie i reci, Moskva: Prosveșenie, 1984
13. Zabolkina, V. I.: Novaia leksika sovremennogo angliiskogo iazîka, Moskva: Vîșșaiia Șkola, 1989
14. Compagnon, Antoine: *Antimodernii. De la Joseph de Maistre la Roland Barthes*. București: Art, 2008.
15. Habermas, Jurgen: *Sfera publică și transformarea ei structurală*, București: comunicare.ro, 2005.
16. Kluback, William și Finkenthal, Michael: *Ispitele lui Cioran*, București: Univers, 1999.
17. Liiceanu, Gabriel: *Itinerariile unei vieți: E. M. Cioran*, București: Humanitas, 2007.
18. McLuhan, Marshall: *Texte esențiale*, București: Nemira, 2006.
19. Mihăilescu, Dan C.: *Despre Cioran Și fascinația nebuniei*, București: Humanitas, 2010.
20. Sebastian, Mihail: *Jurnal 1935-1944*. București: Humanitas, 2005.